

Džordž Orvel

**ŽIVOTINJSKA
FARMA**

OTVORENA KNJIGA
Beograd,
2021.

Naslov originala
George Orwell

ANIMAL FARM

Džordž Orvel

**ŽIVOTINJSKA
FARMA**

1945.
PRVO POGLAVLJE

Gospodin Džons sa Veleposedničke farme zaključao je kokošinjce preko noći, ali je bio previše pijan da se seti da zatvori i gornje otvore kroz koje je živina mogla da izlazi i ulazi. Dok se svetlo fenjera poigravalo sa jedne na drugu stranu, prošao je dvorište teturajući se, izuo čizme na zadnjim vratima kuće, natočio sebi još jednu čašu piva iz bureta u ostavi, pa se odvukao do kreveta u kome je gospođa Džons već hrkala.

Čim se svetlo u spavaćoj sobi ugasilo, u svim delovima farme nastalo je komešanje i vreve. Tokom dana se pročulo da je stari Major, izložbeni polubeli vepar, prošle noći usnio čudan san i da hoće da ga ispriča drugim životinjama. Dogovoreno je da se sve životinje sastanu u velikoj štali čim budu sigurne da gospodina Džonsa nema na vidiku. Starog Majora (uvek su ga tako zvali, iako je na izložbama učestvovao pod imenom Vilingdonski Lepotan) toliko su poštovali na farmi da su svi bili voljni da žrtvuju sat sna kako bi čuli šta on ima da kaže.

Na jednom kraju velike štale, na nekoj vrsti izdignute platforme, Major se već opružio na svoj ležaj od slame pod fenjerom okačenim na gredu. Imao je dvanaest godina i u zadnje vreme se beše ugojio, ali i dalje je bio svinja veličanstvene pojave, mudrog i dobroćudnog izgleda, uprkos činjenici da mu kljove nikada nisu sečene. Uskoro su i druge životinje počele da pristižu i da se smeštaju kako je kojoj bilo zgodno. Prvo su došla tri psa, Zvončica, Džesi i Čepa, a zatim svinje, koje su legle na slamu odmah ispod platforme. Kokoške su se ugnezdile po prozorskim daskama, golubovi su odlepršali na grede pod krovom, a ovce i krave su legle iza svinja i počele da preživaju. Dva zaprežna konja, Bokser i Klover, došla su zajedno, hodajući veoma sporo i spuštajući svoja velika čupava kopita vrlo pažljivo iz bojazni da se u slami ne skriva neka mala životinja. Klover je bila zdepasta kobila majčinskog izgleda, koja se bližila srednjem dobu svog života, i nikada nije sasvim povratila raniju figuru, nakon što se četvrti put oždrebila. Bokser je bio ogromna životinja, skoro devet pedalja visok i snažan kao dva obična konja zajedno. Bela pruga duž njuške davala mu je donekle glup izgled, a on zapravo i nije bio previše inteligentan, ali su ga svi poštovali zbog postojanosti karaktera i neverovatne radne snage. Posle konja su došli Mjuriel, bela koza, i magarac Bendžamin. Bendžamin je bio najstarija životinja na farmi, i imao je najgoru narav. Retko je govorio, a kada bi to činio, bilo je to obično da iznese neku ciničnu primedbu – na primer, rekao bi da mu je Bog dao rep da tera muve, ali da bi on radije da nema ni repa ni muva. Od svih životinja na farmi

jedino on se nikada nije smejao. Ako bi ga upitali zašto, rekao bi da ne vidi ništa što bi mu bilo smešno. Bez obzira na to, ne priznajući to otvoreno, bio je privržen Bokseru; njih dvojica bi obično proveli nedelju zajedno na malom pašnjaku iza voćnjaka, pasući jedan pored drugog i uopšte ne pričajući.

Dva konja su se upravo smestila, kad leglo pačića, koji su izgubili majku, ulete u štalu, slabašno kvačući i lutajući na sve strane ne bi li pronašli neko mesto gde ih neće zgaziti. Klover im napravi neku vrstu zaklona svojom velikom prednjom nogom, i pačići se ugnezdiše u njemu, pa uskoro i zaspše. U poslednji čas uđe Moli, glupava, lepa bela kobila, koja je vukla laku kočiju gospodina Džonasa, prenemažući se, nečkajući i žvačući grumen šećera. Zauzela je mesto blizu platforme i počela koketno mahati svojom belom grivom, u nadi da će drugima skrenuti pažnju na crvene vrpce upletene u nju. Poslednja od svih dođe mačka, koja kao i obično potraži najtoplije mesto, pa se najzad ugura između Boksera i Klover; tu je zadovoljno prela celim tokom Majorovog govora, ne slušajući ni reči od onoga što je rekao.

Sada su sve životinje bile na okupu osim Mojsija, pripitomljenog gavrana, koji je spavao na svojoj prečki iza zadnjih vrata. Kad Major vide da su se svi udobno smestili i pažljivo čekaju govor, on se nakašlja pa reče:

„Drugovi, vi ste već čuli za čudan san koji sam usnio prošle noći. Ali o tom snu ću govoriti kasnije. Pre toga ću vam kazati nešto drugo. Ne verujem, drugovi, da ću sa vama provesti još mnogo meseci, a pre nego što umrem, osećam da mi je dužnost da vam prenesem iskustva koja

sam stekao. Živeo sam dugo, i imao sam mnogo vremena za razmišljanje dok sam ležao sam u svom oboru, pa mogu reći da razumem prirodu života na ovom svetu, dobro koliko i bilo koja životinja koja još uvek živi na njemu. To je ono o čemu želim da vam govorim.

Dakle, drugovi, kakva je priroda našeg života? Hajde da se suočimo sa tim: naš život je težak, bedan i kratak. Od trenutka kad dođemo na ovaj svet, daju nam hrane tek toliko da ostanemo u životu, a oni koji su za to sposobni, prisiljeni su da rade do poslednjeg atoma snage; a istog časa kada prestanemo biti korisni, kolju nas sa odvratnom surovošću. Nijedna životinja u Engleskoj više ne zna šta je sreća ili dokolica čim napuni godinu dana života. Sudbina životinje je beda i robovanje: to je čista istina.

Ali, da li je to jednostavno deo prirodnog poretka? Da li je uzrok tome to što je ova naša zemlja toliko siromašna, da ne može da obezbedi pristojan život onima koji na njoj borave? Ne, drugovi, po hiljadu puta ne! Klima je dobra, a zemlja u Engleskoj plodna, i može pružiti obilje hrane mnogo većem broju životinja. Samo ova naša farma mogla bi da hrani desetak konja, dvadeset krava, na stotine ovaca – i da svi oni žive u udobnosti i dostojanstvu koje mi sada skoro da i ne možemo zamisliti. Zašto onda i dalje živimo u ovako bednim uslovima? Zato što nam skoro sav proizvod našeg rada krađu ljudska bića. U tome je suština svih naših problema. Ona se može sažeti u jednu jedinu reč – čovek. Čovek je jedini pravi neprijatelj koga imamo. Uklonimo čoveka, i suštinski uzrok gladi i prekomernog rada biće zauvek otklonjen.

Čovek je jedino stvorenje koje troši a ne proizvodi. On ne daje mleko, ne nosi jaja, previše je slab da vuče plug, ne može da trči dovoljno brzo da ulovi zeca. A ipak je on gospodar svih životinja. On ih tera da rade, hrani ih tek toliko da ne skapaju od gladi, a ostatak hrane zadržava za sebe. Našim radom se zemlja obrađuje, naše đubrivo daje joj plodnost, a ipak niko od nas ne poseduje išta više od sopstvene kože. Vi krave koje vidim pred sobom, koliko ste hiljada litara mleka dale u toku prošle godine? I šta se dogodilo sa tim mlekom kojim je trebalo da othranite snažnu telad? Svaka do poslednje kapi otišla je niz grlo naših neprijatelja. A vi, kokoške, koliko ste jaja izlegle prošle godine, i iz koliko su se tih jaja uopšte izlegli pilići? Sva ostala su završila na pijaci i donela novac Džonsu i njegovim ljudima. A ti Klover, gde su četiri ždrebeta koja si oždrebila, koja je trebalo da ti budu podrška i radost u staračkim godinama? Svako je prodato sa godinu dana starosti – nikada nijedno više nećeš videti. Da li si za svoje četvoro malih i sav tvoj naporni rad u polju ikada dobila išta zauzvrat, osim jedva dovoljnih sledovanja hrane i mesta u štali?

Ali ni tako bednim životima, kao što su naši, nije dopušteno da stignu do svog prirodnog kraja. Ne gundam zbog sebe, jer sam ja jedan od srećnika. Dvanaest mi je godina i imao sam više od četiri stotine potomaka. Takav je život svinje i u prirodi. Ali nijedna životinja na kraju ne izmakne surovom nožu. Vi mladi prasci koji sedite ispred mene, svaki od vas će skičati dok ne izdahne u klanici u roku od godinu dana. Do tog užasnog kraja svi moramo da stignemo – krave, svinje, kokoške, ovce, baš

svi. Ni konje ni pse ne čeka bolja sudbina. Ti, Bokseru, istog dana kad tvoji ogromni mišići izgube svoju snagu, Džons će te prodati klaničaru, koji će ti preseći grlo i od tebe skuvati hranu za lovačke pse. Što se tiče pasa, kada oni ostare i izgube zube, Džons im veže ciglu oko vrata i utopi ih u najbližoj bari.

Zar vam onda nije savršeno jasno, drugovi, da sva zla ovog našeg života proizilaze iz tiranije ljudskih bića? Samo ako se oslobodimo Čoveka, proizvodi našeg rada će pripasti nama. Skoro preko noći bismo mogli postati bogati i slobodni. Šta, dakle, moramo da uradimo? Pa, da radimo noću i danju, telom i dušom, na tome da zbacimo ljudsku rasu! To je moja poruka vama, drugovi: pobuna! Ne znam kada će ta pobuna početi, to bi moglo da bude za nedelju dana ili za sto godina, ali znam sigurno i jasno, kao što jasno vidim ovu slamu pod svojim papcima, da će pre ili kasnije pravda biti izvršena. Usredsredite se na to, drugovi, u preostalim kratkim danima svojih života! A pre svega, prenesite ovu moju poruku onima koji će doći posle vas, tako da budući naraštaji mogu nastaviti borbu do pobeđe.

Zapamtite, drugovi, vaša odlučnost nikada ne sme da se pokoleba. Nikakva svađa ne sme da vas skrene sa puta. Ne slušajte kada vam kažu da Čovek i životinje imaju zajedničke interese, da je napredak jednog napredak drugih. Sve su to laži. Čovek ne služi interesima nijednog stvorenja osim sebe samog. A među nama životinja ma neka vlada savršeno jedinstvo, savršeno drugarstvo u borbi. Svi ljudi su neprijatelji. Sve životinje su drugovi.”